

Н.М. Руцишин, д-р екон. наук, проф. (*ЛТЕУ, Львів*)

Д.Г. Іванян, здоб. вищої освіти (*ЛТЕУ, Львів*)

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯ ВІЙНИ

В сучасних умовах функціонування економіки України особливе місце займають інвестиції, за рахунок яких держава формує перспективи розвитку новітніх технологічних процесів, які надзвичай необхідні. За умов воєнного стану економіка нашої країни не може розвиватися належним чином без залучення іноземних інвестицій.

Іноземні інвестиції є запорукою системного розвитку матеріально-технічної бази, підвищення рівня життя в країні тощо. Згідно Законом України «Про інвестиційну діяльність», інвестиції розглядають як всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект [1].

Особливого значення набувають прямі іноземні інвестиції, які є найбільш бажаною формою капіталовкладень для країн, що розвиваються, на основі яких реалізуються великі проекти. Найбільшими прямими іноземними інвесторами в Україні є Кіпр, Велика Британія, Німеччина, Австрія, Нідерланди, Швейцарія, частка їхнього інвестування разом складає 85 %. Майже 90 % всіх залучених прямих іноземних інвестицій припало на 10 регіонів України, а саме Львівська, Івано-Франківська, Київська, Закарпатська, Полтавська та інші). До 24 лютого 2022 року найбільше прямих іноземних інвестицій здійснювалось в промисловість (31,5 %), будівництво (15 %), та в установи фінансової та страхової сфери (29,5 %). В період воєнного стану дані інвестиції скоротились майже на половину.

Сьогодні головними пріоритетами є адаптація до нової реальності та збереження українського бізнесу. Агресія росії спричинила зменшення обсягів надходження прямих іноземних інвестицій з лютого по вересень 2022 року на 236 млн дол США. Переважно збільшення доходів на 688 млн дол США забезпечувалось від реінвестування іноземними інвесторами.

4-5 липня 2022 року Україна в місті Лугано (Швейцарія) представила потужний та всеохоплюючий план для відновлення країни. Реалізація цієї стратегії розрахована на 10 років і вона отримала схвальну оцінку та підтримку від міжнародних партнерів.

Насамперед, Україна ставить перед собою дуже мету: до 2032 року перейти від транзитної (перехідної) економіки до економіки, що розвивається. Для залучення таких великих прямих іноземних інвестицій створено унікальну електронну платформу «Advantage Ukraine», яка налічує вже 500 інвестиційних проєктів та можливостей у 10-ти галузях економіки [2].

«Advantage Ukraine» – це проєктна команда за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України», обробляє запити іноземних інвесторів, а також надає професійні консультації та аналітичну підтримку вітчизняним компаніям, котрі прагнуть залучити акціонерний або борговий капітал. «Advantage Ukraine» пропонує своїм потенційним інвесторам, так зване «Інвестиційне Меню», в якому прописані галузі, які потребують інвестування.

«Інвестиційне меню» включає: оборонно-промисловий комплекс; металургія та металообробка; агропромисловий комплекс; енергетика; фармацевтика; природні ресурси; логістика та інфраструктура; виробництво меблів та деревообробна промисловість; інноваційні технології; промислове виробництво. Загальна сума таких інвестицій сягає 459,6 млрд дол США.

Найбільше прямих іноземних інвестицій потребують: оборонно-промисловий комплекс, енергетика, металургія та металообробка, агропромисловий комплекс, логістика та інфраструктура. З початку повномасштабного вторгнення саме ці галузі найбільше постраждали та досі зазнають втрат. Оборонна промисловість України є стратегічно важливою галуззю та є великим роботодавцем у нашій державі. Її інвестиційний потенціал оцінюється у 43 млрд дол США. Енергетика посідає 2-ге місце, яке найбільш страждає від ракетних атак росії. До війни Україна мала потужну енергетику: електроенергетику, гідро та атомну енергетику. Післявоєнна перспектива України полягає у створенні балансувальників великої ємності та розвитку системи зберігання енергії. Інвестиційний потенціал України оцінюється в 177 млрд дол США. Металургія та металообробка посідає 3-тє місце щодо прямих іноземних інвестицій. Україна входить до числа країн, які мають досвід у високотехнологічних металургійних процесах. Найбільшим виробником металургії був ПрАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь», але з початком повномасштабного вторгнення був зруйнований у місті Маріуполь. Український монополіст з випуску деяких видів металопрокату, підприємство з повним металургійним циклом. За рівнем валового доходу посідав третє місце серед металургійних підприємств України. Щорічно виробляв 6 млн тон чавуну, 7 млн тон сталі, 4,5 млн тон прокату та 1,5 млн тон агломерату. Його інвестиційний потенціал оцінюється у 26 млрд дол

США [3].

Агропромисловий комплекс посідає 4-те місце у рейтингу прямих іноземних інвестицій. Всім відомо, що Україна є «хлібним кошиком Європи», але до повномасштабного вторгнення у Європі та й у цілому світі не надавали великої уваги цьому, але 24 лютого весь цивілізований світ зрозумів, що без українського хліба та зерна неможливо, особливо це відчули держави Північної Африки та Близького Сходу, оскільки вони найбільш залежні від українського зерна, частка експорту у ці регіони складала майже 80 %.

У світі заговорили про реальну загрозу смерті людей від голоду. Ще до 24 лютого світ нараховував 800 млн голодуючих, на кінець 2022 року підраховали, що ще 30 % населення під загрозою недоїдання. Тому світові лідери вирішували дане питання та згодом було укладено «Зернову угоду», щоб хоч якось стабілізувати ситуацію. В Україні 33 % світових чорноземів і також сприятливий клімат для вирощення зернових культур, тому після закінчення війни дуже важливо відновити всі поля, на яких вирощують зернові культури (деякі з них або спалені, або заміновані). Інвестиційний потенціал агропромислової галузі оцінюється у 34 млрд дол США.

5-те місце посідає галузь логістики та інфраструктури, яка теж потребує прямих іноземних інвестицій. Географічне розташування України робить її важливим транзитним коридором для торгівлі. Для України така галузь як логістика теж важлива, оскільки в Україні є розгалужена залізнична мережа, автомобільні дороги, морські та річкові порти та аеропорти. До повномасштабного вторгнення всі вище перелічені можливості щодо логістики працювали на 100 %. На даний момент українська логістика обмежується лише такими видами як залізнична і автомобільна, оскільки морські порти працюють частково, а аеропорти взагалі не працюють. Інвестиційний потенціал даної галузі оцінюється у 123 млрд дол США.

Отже, можемо зробити висновки, що прямі іноземні інвестиції є надзвичайно важливими для розвитку України та для підтримки вітчизняного бізнесу під час та після війни. Тому необхідно як найбільше нагадувати світовій спільноті та потенційним інвесторам про необхідність допомоги щодо відновлення України та економіки загалом.

Інформаційні джерела

1. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.1991 № 1560-XII (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
2. Офіційний сайт «Advantage Ukraine». URL: <https://advantageukraine.com>
3. Матеріал з Вікіпедії ПрАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь». URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>